

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.15
la Hotărîrea Consiliului INJ
nr.1/3 din 30 ianuarie 2015*

CURRICULUM
la disciplina

„EXECUTARE A HOTĂRÎRILOR JUDECĂTOREȘTI ÎN MATERIE CIVILĂ”

(candidați la funcția de judecător)

AUTOR:

Dumitru VISTERNICEAN,
membru CSM , judecător detașat al CSJ

_____ AVIZAT
Mariana PITIC, șef al Direcției instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2015

I. PRELIMINARII

Executarea actelor de procedură civilă face parte indispensabilă din cadrul procesului de înfăptuire a justiției. Caracterul axiomatic al acestei afirmații nu are nevoie de argumente. Doar prin executarea actului judecătoresc se poate asigura respectarea dreptului la un proces echitabil, consfințit în art.6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Întrucât procedura de executare a actelor dispoziționale civile se înfăptuiește unei legi cadru proprii, precum și unui mare număr de acte normative relevante caracterul complex al acesteia este de netăgăduit. Dar necesitatea studierii prezentului curs este dictată de faptul că instanța de judecată examinează contestațiile în materia executării, fapt care implică respectarea anumitor principii, termene, exigențe de formă și conținut. Acestor repere urmează să li se acorde o atenție deosebită pentru a asigura nu doar o practică corectă de aplicare a normelor de procedură, dar și una uniformă și previzibilă. Faza trimiterii spre executare a hotărârilor judecătorești constituie etapa finală a procesului alături de punerea în executare a hotărârilor, sau altfel spus faza când participanții la proces resimt efectele procesului civil ca act al justiției. Importanța acestei etape a procesului este evidentă, or comportă consecințe asupra făptuitorului cât și asupra victimei (părții vătămate), iar ca finalitate scoate în evidență momentul triumfării adevărului și restabilirea echității sociale.

Curriculumul în cauză, cu referire la executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă, derivă din abordarea celor mai caracteristice deficiențe de ordin procesual privitor la faza de trimitere spre executare și punere în executare a hotărârilor judecătorești. În acest context, mai multe probleme de drept scoase în evidență, aprecierea jurisprudenței CtEDO în această dimensiune, au ca scop cultivarea la audienții cursului a abilităților de a se orienta corect în diverse situații practice ajutându-i să adopte soluții procesuale corecte.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei audientul va obține următoarele competențe:

- Aplicarea corectă a normelor ce reglementează procedura de executare în materie civilă;
- Întocmirea corectă în calitate de judecător, a actelor procedurale în cadrul procedurii de executare civile;
- Examinarea și soluționarea pricinilor ce reies din executarea actelor de procedură civilă;
- Formularea propunerilor concrete de îmbunătățire a calității actului de justiție;
- Aplicarea metodelor de lucru cu legislația în domeniu;
- Interpretarea corectă a legilor naționale și a izvoarelor internaționale ce reglementează procedura de executare a actelor judecătorești în materie civilă;

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei audientul va fi capabil să:

- descrie intentarea procedurii de executare;
- identifice actele supuse executării;
- determine cheltuielile legate de executare silită;
- explice particularitățile procedurale de executare silită a diferitor categorii de pricini;
- evidențieze procedura de sechestrare și vânzare a bunurilor;
- determine formele de contestare a actelor executorului judecătoresc;
- stabilească legislația în domeniul executării hotărârilor judecătorești, a tratatelor și convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte;

- identifice chestiunile care apar la punerea în aplicare a hotărîrilor judecătorești;
- caracterizeze efectele și consecințele nerespectării legii la faza trimitere spre executare și punere în executare a hotărîrilor judecătorești;
- identifice modul de întocmire a actelor procesuale legate de faza punerii în executare a hotărîrilor judecătorești.
- distingă instanțele și autoritățile cu competențe pertinente fazei de punere în executare a hotărîrilor judecătorești;
- întocmească acte cu caracter procesual în materie execuțional civilă;
- aplice jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului referitoare la respectarea termenilor și a procedurii de executare a hotărîrilor judecătorești.
- generalizeze practica judiciară în cazul executării actelor cu caracter civil și să estimeze rolul practicii judiciare în perfecționarea legislației de executare a actelor judecătorești;
- argumenteze deficiențele în aplicarea legislației și să înainteze propuneri de perfecționare a legislației în domeniul executării actelor cu caracter civil;
- soluționeze contestările împotriva actelor executorului judecătoresc și să întocmească acte judecătorești de dispoziție ca efect al examinării contestărilor în materie de executare civilă;
- estimeze modul de examinare a chestiunilor de punere în executare a hotărîrilor judecătorești în materie civilă în funcție de materia solicitării.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Executarea hotărîrilor judecătorești în materie civilă	Dumitru Visternicean	II	14	4	10	colocviu diferențiat

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore practice
1.	Principiile fundamentale ale procedurii de executare a actelor organelor jurisdicției civile.	1	1
2.	Participanții la procedura de executare și părțile în procedura de executare a actelor organelor jurisdicției civile.	1	2
3.	Documentele executoriu și actele supuse executării silite.	0	2
4.	Actele procesuale ale executorului, termenele în procedura de executare și cheltuielile de executare.	0	2
5.	Etapele procedurii de executare silită și incidentele de procedură în cadrul executării silite și procedura soluționării lor.	0	1
6.	Contestarea actelor executorului judecătoresc de către participanții la procedura de executare.	2	2
	TOTAL	4	10

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice Resurse logistice	Sugestii pentru lucrul individual
Tema 1. Principiile fundamentale ale procedurii executării a actelor organelor jurisdicției civile		
<i>Ore curs</i>		<i>Ore curs</i>
1. Noțiunea și importanța principiilor procedurii de executare a actelor adoptate de către organele jurisdicției civile. 2. Conexitatea principiilor procedurii de executare. 3. Principiile organizațional-funcționale ale dreptului execuțional - civil; 4. Principiile funcționale ale dreptului execuțional-civil; 5. Principiile internaționale ale dreptului procesual civil; 6. Conexitatea principiilor procedurii de executare; 7. Importanța respectării principiilor dreptului execuțional în practică executării actelor jurisdicției civile; 8. Principiul legalității și realizarea lui în procesul de executare; 9. Alte principii ale procedurii de executare (disponibilitatea, umanismului, limba de procedură, egalitatea, obligativitatea cerințelor executorului judecătoresc, egalitatea în drepturi procedurale ale părților, oralitatea, independența și imparțialitatea executorului judecătoresc în cadrul procedurii de executare și supunerea lor numai legii)	Curs –prelegere Proiector/laptop	Lectura unor surse bibliografice
<i>Ore practice</i>		<i>Ore practice</i>
1. Definirea principiilor dreptului execuțional - civil; 2. Delimitarea categoriilor de principii; 3. Identificarea principiilor specifice dreptului execuțional – civil; 4. Analiza interacțiunii principiilor dreptului execuțional - civil; 5. Aprecierea importanței principiilor dreptului execuțional – civil; 6. Delimitarea importanței respectării principiilor dreptului execuțional – civil în practica executării actelor cu caracter civil; 7. Soluționarea justă a situațiilor de caz relevante unităților de conținut.	Seminar.	Dezbaterea.
Tema 2. Participanții la procedura de executare și părțile în procedura de executare a actelor organelor jurisdicției civile		
<i>Ore curs</i>		<i>Ore curs</i>
1. Noțiunea și clasificarea participanților la procedura de executare. 2. Părțile în procedura de executare. 3. Capacitatea de folosință și exercițiu a părților în	Curs –prelegere Proiector/laptop	Lectura unor surse bibliografice

procedura de executare. 4. Drepturile și obligațiile părților. 5. Instanța de judecată ca subiect specific în procedura de executare. 6. Persoanele care contribuie la executarea hotărârilor (specialistul, expertul, interpretul, organele de poliție etc.). <i>Ore practice</i> 1. Identificarea categoriilor de participanți la procedura de executare; 2. Definierea noțiunilor de capacitate de folosință și de exercițiu în procedura de executare; 3. Identificarea condițiilor pentru a fi parte în procedura de executare; 4. Analiza drepturile și obligațiile ale părților în procedura de executare; 5. Determinarea scopurilor, temeiurilor și felurile coparticipării în procedura de executare; 6. Definierea noțiunii și identificarea temeiurilor succesiunii în procedura de executare; 7. Determinarea rolului instanței de judecată ca subiect specific în procedura de executare; 8. Evidențierea persoanelor care contribuie la executarea hotărârilor cu caracter civil (specialistul, interpretul, expertul, organele de poliție, organele fiscale, instituțiile bancare etc.); 9. Soluționarea justă a situațiilor de caz relevante unităților de conținut.	Seminar.	<i>Ore practice</i> Studiu de caz Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor.
Tema 3. Documentele executoriu și actele supuse executării silite		
<i>Ore curs</i> 1. Noțiunea documentului executoriu; 2. Clasificarea documentelor executorii: titlul executoriu, dispozitivul, hotărârile instanțelor judecătorești și arbitrale străine; 3. Cerințele înaintate față de documentul executării și consecințele nerespectării lor; 4. Noțiunea și trăsăturile specifice ale actului supus executării silite; 5. Cerințele înaintate față de actele executorii; 6. Acte executorii, documentele executorii, particularitățile actelor executorii. <i>Ore practice</i> 1. Determinarea cerințelor înaintate față de actele executorii; 2. Identificarea documentelor executorii; 3. Definierea noțiunii de titlu executoriu și alte acte executorii;	Curs –prelegere Proiector/laptop Seminar.	<i>Ore curs</i> Lectura unor surse bibliografice <i>Ore practice</i> Studiu de caz Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor.

6. Determinarea temeiurilor de încasare a taxei de executare; 7. Evidențierea modului de restituire a taxelor de executare; 8. Determinarea cheltuielilor pentru efectuarea actelor de executare și modul de încasare a cheltuielilor pentru executarea actelor de executare; 9. Formularea noțiunii de act de procedură emis de executorul judecătoresc în cadrul procedurii de executare; 10. Determinarea încheierii judecătorești de cea a executorului judecătoresc; 11. Identificarea modului de perfectare și conținutul procesului-verbal.		
Tema 5. Etapele procedurii de executare silită și incidentele de procedură în cadrul executării silite și procedura soluționării lor		
<i>Ore curs</i> 1. Noțiuni generale privind executarea silită. 2. Etapele procedurii de executare silită. 3. Măsurile de executare silită, procedura aplicărilor. 4. Modalitățile de executare silită. 5. Locul, timpul efectuării executării silite. 6. Procedura urmăririi bunurilor. Consecutivitatea urmăririi bunurilor. 7. Bunurile ce nu pot fi urmărite. 8. Realizarea bunurilor sechestrate. 9. Licitajia ca formă de realizare a bunurilor. 10. Modul de satisfacere a creanțelor creditorilor. 11. Noțiunea și felurile incidentelor de procedură. 12. Amânarea executării silite 13. Suspendarea executării silite 14. Schimbarea modului de executare. 15. Cauțiunea. 16. Explicarea actului supus executării	Curs –prelegere Proiector/laptop	<i>Ore curs</i> Lectura unor surse bibliografice
<i>Ore practice</i> 1. Determinarea etapelor procedurii de executare silită; 2. Caracterizarea regulilor cu privire la timpul și locul efectuării executării silite; 3. Determinarea modalităților de executare silită; 4. Evidențierea incidentelor de procedură în cadrul executării silite și procedura soluționării lor. 5. Caracterizarea bunurilor urmăribile și neurmăribile; 6. Determinarea consecutivității urmării bunurilor; 7. Evidențierea veniturilor ce nu pot fi urmărite; 8. Stabilirea procedurii de sechestrare și vânzare a bunurilor; 9. Descrierea licitației ca formă de realizare a bunurilor; 10. Expunerea modului de satisfacere a creanțelor	Seminar.	<i>Ore practice</i> Studiu de caz Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor.

creditorilor; 11. Determinarea esenței incidentului de procedură; 12. Evidențierea naturii juridice a felurilor incidentelor de procedura în cadrul executării silite; 13. Determinarea temeiurilor și procedurii amânării în cadrul executării silite; 14. Formularea și explicarea temeiurilor de suspendare a executării silite; 15. Clarificarea modului de schimbarea modului de executare; 16. Relevarea esenței cauțiunii; 17. Analizarea procedurii explicării actului supus executării; 18. Soluționarea justă a situațiilor de caz relevante unităților de conținut.		
Tema 6. Contestarea actelor executorului judecătoresc de către participanții la procedura de executare		
<i>Ore curs</i> 1. Condițiile pentru contestarea acțiunilor executorului judecătoresc. 2. Organele competente de a soluționa contestațiile participanților la procedura de executare. 3. Formule de apărare a drepturilor participanților la procedura de executare: • administrativă • judiciară • mixtă. 4. Procedura de examinare a cerilor depuse împotriva acțiunilor (actelor) executorului judecătoresc. 5. Hotărârea instanței de judecată	Curs –prelegere Proiector/laptop	<i>Ore curs</i> Lectura unor surse bibliografice
<i>Ore practice</i> 1. Identificarea condițiilor pentru contestarea acțiunilor executorului judecătoresc. 2. Determinarea organelor competente de a soluționa contestațiile participanților la procedura de executare. 3. Aplicarea formulelor de apărare a drepturilor participanților la procedura de executare administrativă; 4. Aplicarea formulelor de apărare a drepturilor participanților la procedura de executare judiciară; 5. Aplicarea formulelor de apărare a drepturilor participanților la procedura de executare mixtă; 6. Analiza procedurii de examinare a cerilor depuse împotriva acțiunilor (actelor) executorului judecătoresc; 7. Determinarea persoanelor care sînt în drept să conteste actele executorului judecătoresc; 8. Soluționarea justă a situațiilor de caz relevante unităților de conținut.	Seminar.	<i>Ore practice</i> Studiu de caz Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor.

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- participarea audienților în cadrul seminarelor;
- realizarea activităților individuale/în grup;
- răspunsuri orale, participare la dezbateri/studii de caz;
- redactarea unor acte în baza temelor studiate;
- susținerea unei testări obligatorii care va conține sarcini cu obiective de măsurare a cunoștințelor, capacităților și competențelor/aptitudinilor profesionale;
- pregătirea unui referat pe o problemă propusă pentru activitățile individuale.

B. Evaluarea finală se va efectua sub forma unui colocviu diferențiat, în bază de test, care va conține întrebări teoretice și practice în domeniul organizării activității instanțelor de judecată.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte legislative și normative:

1. Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale din 04 noiembrie 1950.
2. Convenția privind procedura civilă, încheiată la 01 martie 1954 la Haga.
3. Convenția pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, încheiată la New York la 10 iunie 1958.
4. Convenția de la Lugano privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, adoptată la 30 octombrie 2007.
5. Convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate, încheiată la New York la 20 iunie 1956.
6. Convenția Europeană din 20 mai 1980 asupra recunoașterii și executării deciziilor privind supravegherea copiilor și restabilirea supravegherii copiilor.
7. Convenția Comunităților Statelor Independente privind asistența juridică și raporturilor de drept în procesele civile, familiei și penale din 22 ianuarie 1993.
8. Convenția Comunităților Statelor Independente privind asistența juridică și raporturilor de drept în procesele civile, familiei și penale din 07 octombrie 2002 (semnată la Chișinău, Republica Moldova).
9. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994.
10. Codul de executare a Republicii Moldova din 24 decembrie 2004.
11. Codul de Procedură civilă a Republicii Moldova din 30 mai 2003.
12. Codul familiei a Republicii Moldova din 11 aprilie 2001.
13. Codul Muncii a Republicii Moldova din 28 martie 2003.
14. Codul fiscal a Republicii Moldova din 24 iulie 1997.
15. Legea cu privire la executorii judecătorești din 17.06.2010.
16. Legea contenciosului administrativ din 10 februarie 2000.
17. Legea taxei de stat din 03 decembrie 1992.
18. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 285/2009 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de determinare a mărimii cheltuielilor pentru efectuarea actelor de executare.

Jurisprudență/Practica judiciară

1. Hotărârea Plenului C.S.J. cu privire la actele judecătorești în faza intentării procesului civil și pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare nr. 24 din 28.06.2004.

2. Hotărîrea Plenului C.S.J. cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației despre încasarea cheltuielilor de judecată în cauzele civile nr.25 din 28.06.2004.
3. Hotărîrea Plenului C.S.J. cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației ce reglementează asigurarea acțiunii la judecarea cauzelor civile nr.32 din 24.10.2003.
4. Hotărîrea Plenului C.S.J. cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Legii contenciosului administrativ nr. 10 din 30.10.2009.
5. Hotărîrea Plenului C.S.J. cu privire la unele chestiuni ce vizează procedura de eliberare a ordonanțelor judecătorești nr. 18 din 31.05.2004.
6. Hotărîrea Plenului C.S.J. cu privire la examinarea pricinilor civile în ordine de apel nr. 15 din 03.10.2005.
7. Hotărîrea Plenului C.S.J. cu privire la practica aplicării legislației procedurale la examinarea cauzelor civile în recurs nr. 3 din 27.03.2006.
8. Hotărîrea Plenului C.S.J. cu privire la practica aplicării legislației procesuale la examinarea cauzelor civile în ordine de revizuire nr. 14 din 03.10.2005.
9. Hotărîrea Plenului CSJ cu privire la aplicarea legislației procesuale civile la întocmirea hotărîrii și încheierii judecătorești Nr. 2 din 07.07.2008;
10. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție din 09 aprilie 1999, nr. 11 cu privire la aplicarea legislației în soluționarea litigiilor legate de obligațiunile de gaj.
11. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție din 23.02.1998, nr. 7 despre practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației privind recunoașterea și executarea hotărîrilor instanțelor judecătorești străine pe teritoriul Republicii Moldova.

Literatură didactică și științifică:

1. Cotoi E., Incidente în procedura de executare silită. – București: Ed. Universul juridic, 2009.
2. Stoenescu I., Hilsenrad A., Zilberstein S., Tratat teoretic și practic de procedură a executării silite. – București: Editura Academiei, 1966.
3. Devderea V., Modul de punere în executare a hotărîrilor judecătorești pe cauze civile și comerciale Ziarul "Dreptul", 2004, nr.14, pag.8.
4. Devderea V., Executarea deciziilor judiciare - proces cu profunde implicații sociale Ziarul "Dreptul", 2004, nr.8, pag.6.
5. Savelly Zilberstein, Viorel Ciobanu – Tratat de executare silită, Lumina LEX 2001.
6. Ioan Gârbuleț - Organizarea și exercitarea profesiei de executor judecătoresc. – București: Ed. Hamangiu, 2007
7. Savelly Zilberstein, Viorel Ciobanu – Drept procesual civil. Executarea silită. Vol I, Vol II – București Lumina LEX 1996.
8. Porumb Grațian – Teoria generală a executării silite și unele proceduri speciale, București, Științifică 1964.
9. Popescu E., Bradin F., Suspendarea provizorie a executării în cadrul contestației de executare "Dreptul", 2003, nr.3, pag.108.
10. Андреев Ю., Исполнение судебных решений "Российская юстиция", 1996 г., № 12, стр.35.
11. Валеев Д., Комментарий к федеральному Закону – Об исполнительном производстве, СПб., 2003.
12. Валеев Д., Лица, участвующие в исполнительном производстве. - Казань, 2000.
13. Валеев Д., Правопреемство в исполнительном производстве "Российская юстиция", 2004 г., № 4.